

Thôn Vỹ Dạ

Nhạc Sĩ Lê Mộng Nguyên

Thôn Vỹ Dạ - hiện nay thuộc phường Vỹ Dạ (Huế) - lấy tên « Từ gốc là Vĩ Dạ (– vĩ : lau, - dã : cánh đồng) nằm ở ngoại vi thành phố Huế, bên bờ sông Hương. Trước kia, nơi đây có nhiều vườn tược rất xinh xắn, nên thơ ; là nơi cư ngụ của nhiều vương hầu, quý tộc, danh sĩ thời trước. **Vĩ** được viết *i* ngắn, vì theo cách viết trong sách giáo khoa *Ngữ văn* đang hiện hành » (Bách khoa toàn thư mở Wikipedia). Thôn Vỹ Dạ nổi tiếng từ xưa đến nay nhờ bài thơ « Đây thôn Vỹ Dạ » (lúc đầu gọi là *Ở đây thôn Vĩ Dạ*) của Hàn Mặc Tử :

*Sao anh không về chơi thôn Vỹ ?
Nhìn nắng hàng cau nắng mới lên
Vườn ai mướt quá xanh như ngọc
Lá trúc che ngang mặt chữ điền*

*Gió theo lối gió mây đường mây
Dòng nước buồn thiu, hoa bắp lay
Thuyền ai đậu bến sông Trăng đó
Có chở trăng về kịp tối nay ?*

*Mơ khách đường xa khách đường xa
Áo em trắng quá nhìn không ra
Ở đây sương khói mờ nhân ảnh
Ai biết tình ai có đậm đà ?*

VỸ DẠ mon amour

*Pourquoi ne venez-vous pas au village Vỹ Dạ ?
Nous y admirerons ensemble le lever du soleil
Dardant ses rayons lumineux sur les rangées d'aréquiers
À l'avenant de ce jardin verdoyant, resplendissant d'émeraude,
Qui appartient à celle dont le beau visage de forme carrée
Se trouve dissimulé derrière le feuillage de bambou éclairé.*

*Le vent poursuit sa direction et les nuages leur course
Tout en effleurant le cours du fleuve mélancolique
Et en secouant sur les deux rives les fleurs de maïs...
Quant au sampan anonyme,
Amarré près de la berge du Fleuve au reflet de Lune,
Serait-il en mesure de la transporter chez nous pour cette nuit ?*

*Tu rêves toujours, ô bien-aimée, au voyageur très lointain
Dans ta robe si blanche que tu sembles irréelle...*

*Te confondant avec la brume du matin
Qui rend blafarde toute image humaine,
Comment, dans ces conditions, peut-on savoir
Toute l'intensité de ton amour pour moi ?*
(Traduction française de Lê Mộng Nguyên)

Bài *Đây Thôn Vỹ Dạ* phản ánh một mối tình vô vọng của nhà thơ đối với người mình yêu tha thiết nhưng không bao giờ được gặp mặt « ... Mơ khách đường xa, khách đường xa, Áo em trắng quá nhìn không ra... », tương tự mối tình muôn thuở mà Félix Arvers ấp ủ trong tim, không bao giờ dám nói thẳng với Marie Nodier phải đi lấy chồng năm 1833 và trở thành Bà Marie Mennessier-Nodier :

Tình muôn thuở (Sonnet d'Arvers)

*Đời ta ôm ấp một mối tình
Mối tình muôn thuở mới sơ sinh
Tình không hy vọng, tình ngang trái
Mang bệnh thương này ta lặng thinh
Than ôi trong cuộc thế thẳng trâm
Bên cạnh em mà như xa xăm
Thời gian qua vẫn luôn cô quạnh
Không dám cầu xin, không nói năng
Em là thần diệu của tình si
Trong tâm lơ đãng có nghe gì
Trái tim đau khổ không hàn gắn
Âm thầm theo dấu bước em đi
Cho tròn tiết nghĩa vợ trung thành
Với chồng là phận gái đoan trinh
Xem thơ ta gửi em toàn vẹn
Không hiểu là thơ nói chuyện mình*
(Bản dịch sang Việt ngữ của Lê Mộng Nguyên)

Theo Nguyễn Đình Niên (*Kinh nghiệm về thân phận làm người trong thơ Hàn Mặc Tử* (Nxb SEACAEF, 2009) : « ...những người đàn bà thi sĩ đã kinh qua cuộc đời Hàn Mặc Tử, đó là : Hoàng Cúc, Mộng Cầm, Mai Đình và Thương Thương ». Wikipedia trích GS Nguyễn Đăng Mạnh nói về nguồn gốc hứng cảm của bài thơ *Đây thôn Vỹ Dạ* : « *Hồi làm nhân viên ở sở đạc điền Quy Nhơn, Hàn Mặc Tử có thâm yêu trộm nhớ đơn phương một cô gái người Huế tên là Hoàng Thị Kim Cúc, con ông chủ sở. Một thời gian sau, nhà thơ vào Sài Gòn làm báo, khi trở lại Quy Nhơn thì cô gái đã theo gia đình về Vỹ Dạ (Huế). Một buổi kia, cô Cúc do sự gợi ý của một người em thúc bá, bạn của Hàn Mặc Tử, gửi vào cho nhà thơ một tấm bưu ảnh (carte postale) chụp một phong cảnh sông nước có thuyền và bến, kèm theo mấy lời thăm hỏi để an ủi nhà thơ lúc này đã mắc hiểm nghèo (Bệnh phong) ». Lời thăm hỏi không ký tên, nhưng bức ảnh và những dòng chữ kia đã kích thích trí tưởng tượng, cảm hứng, và đã gợi dậy những gì thầm kín xa xưa của Hàn Mặc Tử... » (theo *Văn Học 11 tập 2*, Nxb Giáo dục, 2008, tr. 40...).*

Bài thơ « *Đây Thôn Vỹ Dạ* » làm tôi động lòng, và dưới một xúc cảm dạt dào, đã viết ngay trong chiều 25 tháng 4 – 1950, tại Huế (đường Gia Long) sáu tháng trước khi lên máy bay qua Pháp, bài nhạc lấy

tên chính thức « **VỀ CHƠI THÔN VỸ** », cảm tác thơ « *Đây thôn Vỹ Dạ* » của Hàn Mặc Tử, để tặng hương hồn người thi sĩ đa tài nhưng bạc mệnh :

VỀ CHƠI THÔN VỸ (Nhạc và lời : Lê Mộng Nguyên)

*Chiều vàng gió thu reo mây mờ
Người về thăm chốn năm xưa
Sao ta không về chơi thôn Vỹ ?
Vườn nấn hàng cau, lá trúc lao xao, bờ thu xuyên xao,
bến xưa còn loang nắng đào
Sao ta không về chơi thôn Vỹ ?
Nhớ người mắt biếc khuôn mặt chữ điền,
chiều chiều lai láng tình quê,
chờ ai ra đi không về
Gió lướt theo gió mây về đâu ?
Con sông này thu xưa mến thương nhiều
Này đây lối về năm trước còn ghi mấy lời thề ước
Ai đi cho lòng đau thương
Chiều nay bước về năm xưa
Xào xạc bên hàng tre thưa
Bóng dáng ai hầu phai mờ
Chiều vàng lòng tha hương mong ngày về
Rồi cùng ai nói duyên tơ
Bao năm không hề quên thôn Vỹ
là bóng nàng thơ
nhớ nhung say sưa,
ngàn năm ước mơ,
hắt hiu lòng ta đợi chờ...*

Nhạc phẩm « Về Chơi Thôn Vỹ » của Lê Mộng Nguyên được đưa lên Trang Nhà « Nhạc Ngô Càn Chiểu » chiều ngày chủ nhật 26 tháng 06 – 2011, 16:26 (giờ Paris) thì tôi nhận được ngay trong ngày chủ nhật ấy (16 :58), những cảm tưởng của nhà thơ TỪ NGUYỄN như sau :

« Lại được thưởng thức thêm một nhạc phẩm đặc biệt hay của nhạc sĩ Lê Mộng Nguyên viết cho miền cổ hương, cho một mối tình thơ dang dở. Mọi dang dở đều gọi nên nhiều tiếc nhớ nhất là dang dở trong tình yêu. Chuyện xưa đã qua lâu, nỗi đau tình đã phai đi ít nhiều qua lớp bụi thời gian nhưng bàng bạc suốt cả chiều dài nhạc phẩm là những hoài niệm, luyến thương, có lúc lại tràn lên, chất ngất. Trên nền ý thơ: « Đây thôn Vỹ Dạ » của Hàn Mặc Tử, những cảm xúc về hình bóng một người thương đã xa khuất trời xa, trong mối tình bất toại, lại như càng tăng thêm muôn ngàn nuối vọng... Cảm ơn nhạc sĩ Lê Mộng Nguyên, nhạc sĩ Võ Công Diên và ca sĩ Quốc Duy đã cho mọi người thưởng thức nhạc phẩm tuyệt vời này ! » Và cũng trong ngày chủ nhật 26/06/2011 nhà thơ Từ Nguyễn viết trên mạng lúc 17:36 : ... Nhân hôm nay nghe bài hát của nhạc sĩ mới gửi lên Site của nhạc sĩ Ngô Càn Chiểu (<http://www.ngocanchieu.net/ngocanchieu/audio>), thấy thật nhiều hoài niệm về một bóng nàng thơ của Huế trong mối tình xưa... Từ Nguyễn viết vội bài thơ này, gọi là chút cảm hoài cho mối tình dang dở ngày ấy bên sông Hương của nhạc sĩ. Mong sẽ được nhạc sĩ và bạn bè đón nhận!

Người Thơ Năm Cũ (Thơ Từ Nguyễn do Lê Mộng Nguyên phổ nhạc, với giọng ca Quốc Duy và hòa âm Võ Công Diên):

*Nàng thơ mắt biếc đã về đâu
Lá trúc vườn xưa mấy độ sầu
Mưa nắng bao mùa phai nhan sắc
Bên dòng sông lặng có chờ nhau ?*

*Mặt chữ điền xưa có hắt hiu ?
Có dỗi hàng cau ngắm nắng chiều
Nhớ một người đi xa vạn dặm
Nợ suốt đời dài một chữ yêu !*

*Bến vắng bên bờ Vỹ Dạ xưa
Khóm tre còn đội nắng, che mưa ?
Người bao năm trước ngồi chải tóc
Bây giờ đã bạc mái đầu chưa ?*

*Thôn Vỹ chưa một lần về lại
Xa xôi còn đó những miệt mài
Hỏi thăm chừng cũng nghe ngân ngại
Nổi màu má úa..., nổi đời phai*

LE MONG NGUYEN

**Pr-Docteur d'Etat en Science Politique, Doit Public et Doit Privé de
l'Université Paris 3-Panthéon Sorbonne.**